

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Daniely Benešové a soudců Mgr. Richarda Tomana a JUDr. Čestmíra Slaného ve věci žalobců a) **Davida S.**, nar. xxx a b) nezl. **F. S.**, nar. xxx, oba bytem xxx, xxx, zastoupených JUDr. Janem Luhanem, advokátem se sídlem Lysá nad Labem, Masarykova 1250/50, proti žalovaným 1) **Jitce H.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx a 2) **Marii S., Dis.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, o určení vlastnického práva k pozemku, k odvolání žalobců proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10, ze dne 9. prosince 2014, čj. 23C 81/2013 – 89,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu 1. stupně se **p o t v r z u j e**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud 1. stupně zamítl žalobu žalobců o určení vlastnictví k pozemku parc. č. xxx v k.ú. xxx a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel z tvrzení, které považoval za nesporné, tedy z toho, že všichni účastníci byli účastníky dědického řízení po zůstaviteli Václavu S., zemřelému dne xxx. V dědickém řízení u Okresního soudu Praha – východ byla dne 8.9.2011 uzavřena dědická dohoda, která byla za nezl. F. S. schválena rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 18.10.2011 sp. zn. 13C 94/2011. Usnesením ze dne 19.12.2011 Okresní soud Praha – východ č.j. 25 D 249/2011-178 schválil dědickou dohodu, podle které žalobci nabyli do podílového spoluvlastnictví pozemek parc. č. xxx v k.ú. xxx (předmětný pozemek), ostatní majetek nabyly pozůstalé dcery, tj. žalované a pozůstalá manželka Libuše S. Dědické usnesení nabylo právní moci 18.1.2012 a byl podle něj proveden zápis do katastru nemovitostí, tedy jako vlastníci pozemku byli zapsáni oba žalobci a to každý jednou ideální polovinou. V dědickém řízení žalované předložili darovací smlouvu ze dne 21.1.2011, kterou jim měl zůstavitel darovat kromě jiných nemovitostí i předmětný pozemek. Žádný závazek vyplývající z darovací smlouvy ale nebyl v dědickém řízení projednáván. Návrh na vklad vlastnického práva do

katastru nemovitostí podle darovací smlouvy i k předmětnému pozemku parc. č. xxx v k. ú. xxx byl podán Katastrálnímu úřadu pro Středočeský kraj, katastrální pracoviště Praha – východ dne 7.2.2011 a ten dne 7.3.2011 návrh na vklad nemovitostí v obvodu své působnosti zamítl z důvodu neurčitosti darovací smlouvy. Ohledně nemovitostí v obvodu působnosti Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu postoupil věc tomuto úřadu, kde bylo založeno řízení dne 9.2.2011. To bylo ohledně předmětného pozemku přerušeno a po skončení dědického řízení katastrální úřad vložil do katastru nemovitostí vlastnictví žalovaných k předmětnému pozemku (dne 15.10.2012). Žalobci se domnívali, že rozhodnutí, kterým byl zamítnut vklad, se týká celé darovací smlouvy. Otec žalobců byl synem zůstavitele a bratrem žalovaných, kterého zůstavitel vydědil a v důsledku toho se žalobci jako děti vyděděného stali dědici ze zákona povolání k dědění, neboť na ně se vydědění nevztahovalo.

Soud shledal naléhavý právní zájem na žalovaném určení ve smyslu ust. § 80 o.s.ř., když za nezletilého byl dán souhlas k podání žaloby, neboť žalované jsou v katastru nemovitostí zapsané jako vlastnice předmětné nemovitosti a změny v zápisu z důvodu dědické dohody nelze dosáhnout při nesouhlasu žalovaných jiným způsobem než žalobou. Pokud jde o věc samu, posuzoval ji v souladu s názorem vysloveným v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6.9.2011 sp. zn. 21Cdo 2494/2010, v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.8.2013 sp. zn. 22Cdo 1606/2003 a v rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 33Ca 228/94. Skutkový stav považoval za zjištěný tvrzením účastníků, které bylo v podstatě nesporné. Žalobní nárok posuzoval podle ust. § 132 odst.1 a § 628 odst. 1 a 2 obč. zák. a vycházel z toho, že dědic zemřelého účastníka smlouvy o převodu nemovitosti je vázán smlouvou uzavřenou zůstavitelem a že úmrtím účastníka smlouvy práva nezanikají, ale přecházejí na dědice, z čehož vyplývá, že v řízení o dědictví se do aktiv dědictví zařadí jeho práva a do pasiv dědictví jeho povinnosti vyplývající ze smlouvy. Zemře-li převodce, náleží do aktiv dědictví také převážené nemovitosti.

Soud I. stupně dospěl k závěru, že žalobci i žalované byli účastníky dědického řízení po zůstaviteli Václavu S., žalobci jako vnuci zůstavitele, kteří byli povoláni po svém vyděděném otci, když vydědění se nevztahovalo na potomky vyděděného. Poté, co Okresní soud Praha – východ v opatrovnické věci „ze dne 13Nc 94/2011 - 9“ (správně Okresní soud v Nymburce rozsudkem ze dne 18.10.2011 č.j. 13C 94/2011 - 9) schválil za nezl. F. S. dědickou dohodu uzavřenou všemi účastníky dědického řízení, rozhodl Okresní soud Praha – východ dne 19.12.2011 usnesením č.j. 25 D 249/2011 – 178 tak, že schválil dohodu dědiců a ta se stala podkladem pro zápis vlastnického práva ke spornému pozemku pro oba žalobce. Jiný majetek žalobci nepřevzali. Soud vzal v úvahu také to, že 21.1.2011 uzavřel zůstavitel s oběma žalovanými smlouvu, kterou kromě jiných pozemků obdaroval žalované také předmětným pozemkem. Žalované darovací smlouvu předložily v dědickém řízení dne 28.4.2011, jak je zřejmé z protokolu o jednání. Návrh na vklad byl podán 7.2.2011 a vlastnické právo pro obě žalované bylo zapsáno Katastrálním úřadem pro hlavní město Prahu pod sp. zn. V 6372/2011 – 101 s účinky vkladu ke dni podání návrhu na vklad. Nebylo zjištěno, že by žalované před žalobci či notářkou pověřenou k projednání dědictví tajily existenci darovací smlouvy. Soud posoudil darovací smlouvu jako platně uzavřenou podle § 132 odst. 1 a § 137 obč. zák. a vycházel z toho, že práva a povinnosti dárce po smrti nezanikly, ale přešly na dědice, neboť nejde o práva a povinnosti vázané výhradně na jeho osobu (§ 579 obč. zák.). Byla uzavřena dohoda, podle které do práv a povinností dárce vstoupili oba žalobci, kteří jsou nadále vázáni smlouvou uzavřenou zůstavitelem. Soud neshledal důvody pro posouzení smlouvy v rozporu s dobrými mravy, neboť je zcela zřejmá vůle zůstavitele, aby vlastnictví pozemku přešlo na žalované a ty existenci darování nijak netajily. Pokud soud provedl další důkazy, zvláště je

nehodnotil, protože ty konstatované k rozhodnutí zcela postačují. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o.s.ř. s tím, že úspěšné žalované náklady řízení neúčtovaly.

Proti rozsudku podali žalobci včasné odvolání, ve kterém namítli především to, že soud neprovedl navrhovaný důležitý důkaz, a to výslech svědkyně notářky JUDr. Aleny S. Svůj postoj nijak nezdůvodnil. Notářka měla být vyslechnuta zejména k prohlášení žalovaných, že na ně byl vyvíjen nátlak a že dědickou dohodu uzavřely pod tímto nátlakem a také měla být vyslechnuta k tomu, zda a jakým způsobem byli účastníci dědického řízení informováni o případném závazku vyplývajícím z darovací smlouvy mezi zůstavitelem a žalovanými. Protože vyjádření žalobců a žalovaných se podstatně liší, soud vyvodil ze zjištění zcela nesprávné právní závěry. Pokud odkazoval na judikaturu Nejvyššího soudu a Městského soudu v Praze, nepřihlédl k podstatnému rozdílu, který spočívá v tom, že v daném případě účastníci uzavřeli dědickou dohodu všichni právní nástupci zůstavitele Václava S. Návrh na vklad ohledně pozemků v katastrálním území Praha – východ byl pravomocně zamítnut pro neurčitost projevu vůle a všichni účastníci dědického řízení měli za to, že tento nedostatek se vztahuje na celou smlouvu a právě proto uzavřeli tuto dědickou dohodu tak, aby majetek žalovaných nebyl dotčen spoluvlastnictvím. Pokud by dědickou dohodu uzavřeli na kterýkoliv pozemek v obvodu Katastrálního úřadu Praha – východ, tento spor by nevznikl. Soud 1. stupně se nevypořádal s žalobním tvrzením, že platná a účinná dohoda dědiců má účinky ke dni smrti zůstavitele a na základě toho žalobci nabyli vlastnické právo s účinností ke dni smrti zůstavitele. Právní účinky vkladu vznikají, mění se a zanikají ke dni, kdy byl návrh na vklad doručen (§ 2 odst. 1 zákona č. 265/92 Sb.). V daném případě byl návrh doručen katastrálnímu úřadu po smrti zůstavitele a k tomuto datu již nastaly právní účinky dědické dohody, neboť podle § 460 obč. zák. se dědictví nabývá smrtí zůstavitele. Vázanost smluvním projevem vůle zůstavitele ohledně pozemku č. kat. xxx v k. ú. xxx nelze chápat jako absolutní, neboť tak jako dědicové mají právo a možnost vypořádat se v rámci dědictví jinak, než určil zůstavitel ve své závěti, mají rovněž možnost dohodou korigovat dvoustranný právní úkon zůstavitele. Je podstatné, že druhou stranou darovací smlouvy byli pouze dědicové zůstavitele a účastníky dědického řízení byli všichni účastníci dvoustranného právního úkonu – darovací smlouvy, nelze proto uvažovat o jakémkoliv krácení práv žalovaných. Žalobci uzavřeli dědickou smlouvu vědomě v nižším rozsahu, věděli o darovací smlouvě a o zamítnutí vkladu, ale předpokládali, že vada darovací smlouvy, která se projevila zamítnutím vkladu jedním úřadem, postihuje smlouvu jako celek. Proto navrhli, aby odvolací soud změnil rozsudek a žalobě vyhověl.

Žalované navrhly potvrzení rozsudku a opětovně se vyjádřily ke vztahům mezi účastníky, konkrétně poukázaly na to, že jejich otec, zůstavitel, vydědil otce žalobců, se kterým neudržoval žádný vztah a jim se v rámci dědického řízení nepodařilo navázat rodinné vztahy, o které se snažily. Atmosféra při projednávání dědictví byla napjatá, cítily tlak, a proto a také v zájmu své matky, která projednávání těžko snášela, vyhověly návrhu žalobců, kteří si předmětný pozemek vybrali jako největší a nejhodnotnější. Návrh na vklad vlastnického práva podle darovací smlouvy nebyly ochotny vzít zpět a v současné době neuvažují ani o jakémkoli dobrovolném finančním vyrovnání.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek (§ 212 a násl. o.s.ř.) a pro precizaci zjistil podrobněji z důkazů provedených soudem 1. stupně skutkový stav.

Není sporu o tom, že účastníci řízení a matka žalovaných byli dědici Václava S. a zúčastnili se projednávání dědického řízení. Z dědického spisu Okresního soudu Praha-východ sp. zn. 25 D 249/2011 zjistil odvolací soud, že jeho součástí je kromě závěti zůstavitele a listiny o

vydědění syna Jiřího S. také návrh na vklad do katastru nemovitostí kromě jiného i pozemku p. č. xxx o výměře 9.406 m² v k.ú. xxx ze dne 21.1.2011, podaný 7.2.2011 (viz č.l. 29 a 30). Na č. l. 45 a 46 spisu je založena kopie darovací smlouvy ze dne 21.1.2011, kterou zůstavitel daruje žalovaným jako obdarovaným kromě jiného předmětný pozemek každé z jedné poloviny. Při jednání dne 30.6.2011 za přítomnosti žalovaných a jejich matky uznal přítomný syn zůstavitele Jiří S. listinu o vydědění za pravou a platnou, všichni přítomní uznali za platnou závěť ze dne 4.7.1997, kterou zůstavitel odkázal svůj movitý i nemovitý majetek stejným dílem svým dcerám - žalovaným a pro manželku Libuši S. vyhradil právo doživotního užívání majetku nemovitostí. Dne 1.9.2011 po založení plných mocí nahlédl do spisu zástupce žalobců JUDr. Jan Luhan (viz č.l. 145). Při projednání dědictví dne 8.9.2011 byly za přítomnosti všech dědiců (žalobců v zastoupení advokátem) projednány dosavadní výsledky řízení, bylo zopakováno jednání ze dne 30.6.2011, zástupce žalobců uznal závěť za pravou a platnou, ale namítl její relativní neplatnost ve smyslu § 479 obč. zák. Přítomní uzavřeli dohodu o vypořádání dědictví tak, že každý ze žalobců nabyt ideální polovinu pozemku parc. č. xxx v kat. úz. xxx zapsaného u Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu, ostatní nemovitý majetek nabyly žalované každá z jedné poloviny, movitý majetek pozůstala manželka, které bylo zřízeno věcné břemeno doživotního bezplatného užívání bytu v domě č. p. xxx v kat. úz. xxx.

Rozhodnutím č.j. V-1142/2011-209 ze dne 7.3.2011 Katastrální úřad pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Praha-východ zamítl návrh na vklad práva vlastnického do katastru nemovitostí na základě smlouvy darovací ze dne 21.1.2011 uzavřené mezi zůstavitelem a žalovanými ohledně tam vyjmenovaných nemovitostí, mezi kterými není uveden předmětný pozemek. Katastrální úřad pro hl. m. Prahu Katastrální pracoviště Praha vydal v řízení, týkajícího se také předmětného pozemku, dne 12.8.2011 usnesení sp. zn. V-6372/2011-101, č.j. V-6372/2011-101/Ut, kterým přerušil řízení o návrhu na povolení vkladu práva vlastnického do katastru nemovitostí na základě smlouvy darovací uzavřené 21.1.2011 mezi zůstavitelem a žalovanými, a to z důvodu řešení předběžné otázky v dědickém řízení, kdo vstoupí do práv zemřelého dárce, do skončení dědického řízení. Rozhodnutím ze dne 15.10.2012 sp. zn. V-6372/2011-101, č.j. V-6372/2011-101- /KA povolil vklad práva vlastnického k pozemku p. č. xxx v kat. úz. xxx do katastru nemovitostí a zamítl návrh na vklad dalších pozemků v témže katastrálním území. Rozhodnutí odůvodnil tím, že v den úmrtí 5.2.2011 byl převodce – zůstavitel ještě vlastníkem převáděných nemovitostí, které přešly na základě usnesení o dědictví na dědice jako aktivum dědictví ke dni smrti zůstavitele. Dědičkami se staly žalované, které měly být zároveň i nabyvatelkami nemovitostí podle darovací smlouvy, proto došlo k zániku povinnosti převést nemovitosti, a to splnutím práv a povinností v jedné osobě dle § 584 zák. č. 40/1964 Sb. (dále obč. zák.). Návrh na vklad není u těchto nemovitostí odůvodněn, protože nabyvatelky dle smlouvy se staly spoluvlastnicemi nemovitostí již k dřívějšímu datu, tj. ke dni úmrtí převodce. U pozemku p.č. xxx se nestaly nabyvatelky dle smlouvy, ale dědici jsou žalobci, na které ke dni úmrtí zůstavitele přešla jako pasivum dědictví vázanost smluvním projevem vůle zůstavitele, tzn. povinnost převést vlastnické právo na nabyvatele (universální sukcese), jelikož jde o povinnost majetkové povahy, která smrtí nezaniká (§ 579 obč. zák.).

Po takto zpřesněném zjištění skutkového stavu dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání není důvodné.

Skutková zjištění soudu I. stupně jsou správná, lze na ně odkázat a po jejich doplnění lze odkázat i na právní hodnocení, které odvolací soud považuje rovněž za správné, když nárok byl posuzován podle zák. č. 40/1964 Sb. ve znění v rozhodné době (dle obč. zák.). Odvolací

soud nepovažuje za důvodnou námitku žalobců, že bylo potřebné vyslyšet jako svědkyni notářku pověřenou jako soudní komisařku projednávající dědictví po zemřelém Václavu S., protože žalované sice poukazovaly na určitý tlak na uzavření dohody, který pociťovaly při projednávání dědictví, ale nedostatek svobodné vůle při uzavírání dědické dohody a případnou neplatnost dědické dohody z toho důvodu nenamítaly v rámci dědického řízení a neučinily tak ani v tomto řízení. Dědický spis neobsahuje poučení o důsledcích uzavření konkrétní dohody a účastníci netvrdí, že by jim bylo poskytnuto. Proto odvolací soud považoval důkaz, který by měl prokázat uvedené skutečnosti, za nadbytečný.

Správně soud I. stupně zhodnotil důsledky darovací smlouvy, podle které zůstavitel daroval předmětný pozemek žalovaným, a to každé jednou polovinou. Za života zůstavitele, tedy do 5.2.2011, nebyl podán katastrálnímu úřadu návrh na vklad do katastru nemovitostí a nedošlo k přechodu vlastnictví, neboť podle ust. § 133 odst. 2 obč. zák. a ust. § 1 odst. 1 a § 2 odst. 2,3 č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných práv k nemovitostem v tehdy platném znění (zrušen k 1.1.2014) platilo, že převádí-li se nemovitá věc na základě smlouvy, nabývá se vlastnictví vkladem do katastru nemovitostí, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, což v daném případě nestanovil. Uzavřením darovací smlouvy, která i podle názoru odvolacího soudu obsahuje všechny esenciální náležitosti a je platná, byli účastníci smlouvou vázáni (§ 489 obč. zák.). Úmrtím dárce jeho závazky ze smlouvy nezanikly, ale přešly na dědice, neboť se jedná o majetkové plnění, nikoliv o plnění, které mělo být provedeno osobně dlužníkem, tj. dárce (§ 579 odst. 1 obč. zák.). Tato právní úprava v praxi znamená, že ke dni úmrtí zůstavitel ještě vlastnil darovanou nemovitost a ta se tak stala součástí aktiv dědictví, zároveň se ale stal pasivem závazek vyplývající z darovací smlouvy. Tento závazek je povinen splnit dědic darované nemovitosti, a o tom, kdo je touto osobou, může rozhodnout pouze soud v dědickém řízení. To se v daném případě stalo schválením dědické smlouvy za nezletilého a následně rozhodnutím v dědickém řízení. Obvykle se obdarovaný dědic v rámci dědické dohody stane vlastníkem darované nemovitosti, čímž splyne osoba z darovací smlouvy oprávněná i povinná, ale i za situace, kdy se vlastníkem darovaných nemovitostí či jejich části stane jiný dědic, přejde na něj zmíněný zůstavitelův závazek z darovací smlouvy. Tento názor je v souladu s judikaturou zdejšího soudu (rozsudek ze dne 31.3.1995 č.j. 33Co 228/94-15 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.8.2003 sp. zn. 22Cdo 1606/2003). Otázkou zůstalo, jestli se v daném případě jedná o případ, na který nelze uvedené právní důsledky vztahovat.

Žalobci byli informováni o existenci darovací smlouvy i o podaném návrhu na vklad do katastru nemovitostí dne 7.2.2011, které byly ostatně součástí dědického spisu, prostudovaného žalobci prostřednictvím jejich zástupce. Žalobkyně v dědickém řízení nevzaly zpět návrh na vklad vlastnictví předmětného pozemku a v tomto řízení se už v prvním podání jednoznačně vyjádřily o svém úmyslu dosáhnout svého vlastnického práva ke sporné věci. Žalobcům nezůstala utajena žádná podstatná skutečnost, věděli o existenci rozhodnutí katastrálních úřadů, proto jejich mylný předpoklad, že se zamítnutí vkladu bude týkat všech nemovitostí uvedených v darovací smlouvě, nemá racionální podklad a nemůže zvrátit zákonné právní důsledky darovací smlouvy.

Je sice pravda, že dědici v případě uznání závěti mohou uzavřít dědickou dohodu, která závěť nerespektuje, což se zčásti stalo v řízení po dárce předmětné nemovitosti ve vztahu k pozůstalé manželce, ale součástí dohody není žádné ujednání o tom, že by nemělo dojít k přechodu závazku z darovací smlouvy a na dědice. Samo o sobě to, že součástí dohody není ani výslovně uvedená povinnost dědiců – žalobců – plnit zmíněné závazky, nezpůsobuje ale zánik těchto závazků. V tomto řízení není soud oprávněn jakkoliv revidovat dědické

rozhodnutí nebo posuzovat jeho správnost. Účastníci se rozhodovali se znalostí všech podstatných okolností a a pokud nebyli poučeni o všech důsledcích svého rozhodnutí, což podle obsahu spisu nebyli, nelze to podle názoru odvolacího soudu napravovat v tomto řízení např. odkazem na dobré mravy ve smyslu ust. § 3 odst. 1 obč. zák.

Z uvedených důvodů odvolací soud potvrdil rozsudek jako věcně správný podle ust. § 219 o.s.ř. včetně výroku o nákladech řízení poté, co žalované při odvolacím jednání upřesnily své vyjádření k nákladům před soudem I. stupně tak, že se náhrady nákladů výslovně vzdávají.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. s přihlédnutím k tomu, že úspěšné žalované ses nároku na náhradu nákladů řízení výslovně vzdaly.

Proti tomuto usnesení je přípustné dovolání za podmínek ust. § 237 o.s.ř. Dovolání se podává do dvou měsíců od doručení usnesení odvolacího soudu prostřednictvím soudu I. stupně k Nejvyššímu soudu.

Praha 17. června 2015

JUDr. Daniela Benešová v. r.
předsedkyně senátu

*Za správnost vyhotovení:
Dvořáčková*